

zaaknummer 2012 T 935 (1) en (2)

25 maart 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M. Bomers, advocaat te Nijmegen.

tegen:

(wijlen) [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde [1],
(tijdens zijn leven) lid van de Congregatie Broeders van de H. Joseph,

en

(wijlen) [naam]
Geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen, aangeklaagde [2]
(tijdens zijn leven) lid van de Congregatie Broeders van de H. Joseph.

1. De procedure

De klaagschriften in beide zaken zijn door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 16 april 2013.

Op 24 juni 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op de klaagschriften ingekomen van broeder [naam], Algemeen Overste van de Broeders van de H. Joseph.

Op 8 oktober 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn dochter mevrouw [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht.

Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. M. Bomers, advocaat te Nijmegen.

Namens de Orde is verschenen broeder [naam], bestuurslid van Broeders van de H. Joseph.

Na de zitting is klager in de gelegenheid gesteld met nader (bewijs) materiaal te komen om zijn klaagschrift te ondersteunen. Op 19 december 2013 is bij de Klachtencommissie een mail binnengekomen van de juridisch adviseur van klager met als bijlagen:

- Een verklaring van de huisarts van [klager], dokter [naam];
- een verslag van de vertrouwenspersoon van [klager], mevrouw [naam], van drie met hem in maart en april 2013 gevoerde gesprekken; en

- een aankondiging van een verklaring van de heer drs [naam], arts werkzaam in het [naam] ziekenhuis (nagezonden op d.d. 24 december 2013).

Broeder [naam] heeft in januari 2014 via een brief van mr. J. Doe (juridisch medewerkster KNR) aangegeven dat de aanvullende informatie geen betrekking heeft op feiten die zijn gesitueerd in [instelling]. De congregatie van de Broeders van de H. Joseph ziet daarom geen aanleiding om hierop te reageren.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager heeft in de periode van 1964 tot 1973 (met een kleine onderbreking in 1965, hij lag toen van februari tot augustus in het ziekenhuis) gewoond in internaat [naam] te [plaats]. [Internaat] werd geleid door Zusters van de Heilige Joseph. Broeder [1] was werkzaam in [instelling] en lid van de Broeders van de Heilige Joseph. [Instelling] lag twee straten verwijderd van [internaat] en er waren nauwe banden tussen de twee huizen. Klager kwam vaak in [instelling] omdat twee van zijn broers daar zaten. Normaliter werden jongens die ouder werden overgeplaatst naar [instelling]. Klager bleef echter in [internaat].

Klager komt uit een gezin met dertien kinderen. Hij is de 8^e in rij. Het gezin woonde in [plaats] in [provincie]. In 1964 is klager als 6-jarige jongen door de kindbescherming naar het [Internaat] in [plaats] gebracht. Zijn moeder kon de opvoeding van de kinderen niet aan en had geen geld om de monden te voeden.

Klager bezocht de lagere school aan de overkant van het internaat. Hij kon niet meekomen op school en werd regelmatig halverwege de dag teruggestuurd naar het internaat.

Jaarlijks was er bij [instelling] een soort kermis of markt. Daar is klager door broeder [1] en door broeder [2] misbruikt. Klager werd door de broeders meegenomen naar een klein kamertje in het hoofdgebouw. Daar moest hij met zijn hand onder het kleed de penis van de broeders op en neer bewegen tot ze klaar kwamen. De broeders dreigden ermee dat klager niet mee mocht lopen in de processie als hij niet deed wat zij wilden. De processie was altijd een feest dat klager niet wilde missen en dus deed hij wat hem gevraagd werd. Ook werd er gedreigd dat klager zijn broers niet meer mocht zien als hij niet meewerkte. Het misbruik vond veel vaker plaats als klager op [instelling] kwam. Beide broeders hebben klager zo'n 10 tot 15 keer misbruikt, soms apart, soms gezamenlijk. Klager weet dat zijn broers [naam] en [naam] ook door de beide broeders zijn misbruikt. Rond zijn 18^e jaar heeft hij hier met hen over gesproken. Inmiddels heeft klager geen contact meer met zijn familie. Zijn broers willen er niet meer over praten.

2.2. De gebeurtenissen, zoals hierboven genoemd, hebben bij klager geleid tot ernstige psychische klachten. Na zijn vertrek uit het internaat in 1973 is hij op 15-jarige leeftijd opgenomen in het ziekenhuis in [plaats] en onder behandeling geweest van een zenuwarts. Zijn leven lang heeft hij last van wat hem in zijn jeugd is aangedaan. Hij kan er niet van slapen. Klager heeft last van nachtmerries en bonkt dan met zijn hoofd overal tegenaan. De klachten worden de laatste jaren steeds erger. Ook heeft hij last van huidklachten. Volgens zijn artsen komt dit door het opgelopen trauma. Klager is sinds 1984 volledig arbeidsongeschikt vanwege psychische beperkingen. De gebeurtenissen in [plaats] en de moeilijke situatie thuis hebben klager voor het leven beschadigd. Een normaal leven is voor hem niet meer mogelijk.

In 1979 is klager getrouwd. Na drie weken heeft klagers vrouw hem verlaten, omdat zij de verhalen van het misbruik van een broer van klager had gehoord. Ook klagers tweede huwelijk liep op de klippen, ditmaal vanwege zijn probleem met aanrakingen.

Klager heeft verder veel last van ontstekingen. Hij slikt dure ontstekingsremmers die hij gedeeltelijk zelf moet betalen.

2.3. Klager wil met zijn klacht bijdragen aan de bekendmaking van de gebeurtenissen in Heel. Er is een aantal jaren geleden een groot politieonderzoek gedaan naar het vroegtijdig overlijden van veel kinderen in [instelling]. De conclusie van het onderzoek was dat het zeer waarschijnlijk is dat er misdrijven zijn gepleegd. Naast de medische experimenten, de misdrijven en het strenge regime is, naar de mening van klager, het seksuele misbruik onderbelicht gebleven.

Klager wil door middel van deze procedure erkenning krijgen voor het hem aangedane leed. Hij wenst voorts excuses en een passende schadevergoeding.

3. Het verweer/ De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. De Algemeen Overste broeder [naam] heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagden.

Hij concludeert dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik en dat hij sterke twijfels heeft over de correctheid van de klacht. De Overste wijst er onder meer op dat klager stelt dat hij in de periode 1964 – 1973 door genoemde broeders soms apart en soms gezamenlijk seksueel is misbruikt, maar dat broeder [2] slechts in de periode van 1965-1968 werkzaam was op [instelling]. Daarnaast was het niet mogelijk voor derden om zomaar bij [instelling] binnen te lopen en was de blokhut waarover door klager wordt gesproken, niet zonder begeleiding te bezoeken. De congregatie verzoekt de commissie daarom de klacht ongegrond te verklaren.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagden verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van beide aangeklaagden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken.

Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klager door broeder [1] in de periode 1964 tot 1973 en door broeder [2] in de periode van 1965 tot 1968 soms apart en soms gezamenlijk in totaal 10 tot 15 keer is misbruikt. Het misbruik bestond daarbij bij beide uit het door klager op en neer laten bewegen van de penis van aangeklaagden.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt klagers verklaring ondersteund door een aantal verklaringen van verschillende personen. De Klachtencommissie noemt hier in de eerste plaats de verklaring

van mevrouw [naam] waaruit blijkt dat zij van klager reeds in de jaren 80 heeft vernomen dat hij seksueel is misbruikt door de broeders [2] en [1], die zij ook bij naam noemt.

Dan zijn er de verklaringen van zijn huisarts [naam], zijn longarts [naam], zijn vertrouwenspersoon [naam] en zijn dochter [naam] die allen onafhankelijk van elkaar hebben verklaard dat klager hen meerdere malen heeft verteld over seksueel misbruik op jonge leeftijd en tijdens zijn internaatsperiode in [internaat]. Het feit dat broeder [2] slechts in de periode 1965 – 1968 werkzaam is geweest op [instelling], zoals de Overste stelt, kan daaraan naar het oordeel van de Klachtencommissie niet afdoen aangezien die periode valt binnen de periode van 1964-1973 en die periode van 1965-1973 deels samenloopt met de (langere) periode van broeder [1] op [instelling].

Overste [naam] heeft voorts gesteld dat het voor derden in beginsel niet mogelijk was om bij [instelling] binnen te lopen, maar dat sluit naar het oordeel van de Klachtencommissie niet uit dat dit incidenteel kon gebeuren bijvoorbeeld onder begeleiding van broeders, in ieder geval op de dagen van de jaarlijkse kermis.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 8 jaar oud. Aangeklaagden waren voor hem personen waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagden zijn overleden kunnen tegen hen geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over (het verzoek van klager om) financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Algemene Overste Broeders van de H. Joseph beide klachten gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 25 maart 2014 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. A.M.T. Denekamp-Mulder en drs. L. Erfmeyer, leden, bijgestaan door mr. Y. Rikken, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.